

ఇండియన్ పాలిటీ

73వ, 74వ రాజ్యాంగ సవరణలు

పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థకు 73వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం 1992 ద్వారా రాజ్యాంగ హోదా లభించింది. పట్టణ ప్రాంత స్థానిక ప్రభుత్వాలను 74వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం, 1992 ద్వారా రాజ్యాంగం గుర్తించింది.

స్వాతంత్ర్యానంతరం సమాజ వికాస ప్రయోగాలు

స్వాతంత్ర్యానంతరం దేశ సామాజిక, ఆర్థిక అభివృద్ధి కోసం ముఖ్యంగా గ్రామీణ సమాజ వికాసం కోసం కొన్ని పథకాలను అమలుచేశారు. అందులో ముఖ్యంగా పేర్కొనదగినవి: 1) సమాజ అభివృద్ధి పథకం 2) జాతీయ విస్తరణ సేవా కార్యక్రమం.

సమాజ అభివృద్ధి పథకం (Community Development Programme) – 1952: ఈ పథకాన్ని టి.టి. కృష్ణమాచారి కమిటీ సిఫారసుల మేరకు దేశవ్యాప్తంగా ఎంపిక చేసిన 55 సమితుల్లో (Blocks) 1952 అక్టోబరు 2న ప్రారంభించారు. ఈ పథకానికి అమెరికాకు చెందిన ఫోర్డ్ ఫౌండేషన్ సహకారం అందించింది. దేశ సర్వతోముఖాభివృద్ధిలో గ్రామీణ ప్రజలందరినీ భాగస్వాములు చేయడం ఈ పథకం ముఖ్య ఉద్దేశం.

జాతీయ విస్తరణ సేవా కార్యక్రమం (National Extension Services) 1953: సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమానికి కొనసాగింపుగా దేశంలోని మిగతా ప్రాంతాల్లో 1953 అక్టోబరు 2న ఈ పథకాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ రెండు పథకాల లక్ష్యం ఒక్కటే. “సుశిక్షితుడైన తోటమాలి నిర్వహించే చక్కని ఉద్యానవనం” ఈ పథకమని ఎస్.కె. డే పేర్కొన్నారు. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఈ పథకాన్ని “నిశ్శబ్ద విప్లవం”గా అభివర్ణించారు.

పరిణామ క్రమం

రాజ్యాంగంలోని IV A భాగంలోని 40వ ఆర్టికల్ 73వ, 74వ రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లులకు ప్రేరణ. 1989లో రాజీవ్ గాంధీ ప్రభుత్వం 64వ, 65వ రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లులను లోక్ సభలో ప్రవేశపెట్టింది. 1989 ఆగస్టులో లోక్ సభ వీటికి ఆమోదం తెలిపింది. కానీ రాజ్యసభ వ్యతిరేకించింది. 1990లో వి.పి. సింగ్ నేతృత్వంలోని నేషనల్ ఫ్రంట్ ప్రభుత్వం నూతన రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లును లోక్ సభలో ప్రవేశపెట్టింది. అయితే ప్రభుత్వం పడిపోయినందువల్ల బిల్లు రద్దయ్యింది.

- ★ 1991లో పి.వి. నరసింహారావు ప్రభుత్వం నూతన రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లును లోక్ సభలో ప్రవేశపెట్టింది. 1992 డిసెంబరు 22న లోక్ సభలో రెండు బిల్లులు ఆమోద ముద్ర పొందాయి. డిసెంబరు 23న రాజ్యసభ కూడా అంగీకార ముద్ర వేసింది. 1993 ఏప్రిల్ 20న రాష్ట్రపతి శంకర్ దయాళ్ శర్మ బిల్లులపై సంతకం చేశారు.

పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థపై కమిటీలు - సిఫారసులు		
కమిటీ పేరు	పరిశీలనాంశం	ముఖ్య సిఫారసులు
1. బల్లంత్ రాయ్ గోపాల్ మెహతా	సమాజాభివృద్ధి, జాతీయ విస్తరణ కార్యక్రమాల అమలుపై నియమించారు. 1957 జనవరి 16న ఏర్పాటైంది. 1957 నవంబరు 24న నివేదిక సమర్పించింది.	1) మూడంచెల పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ 2) ప్రతి 5 సంవత్సరాలకు ఎన్నికలు 3) పార్టీల ప్రాతిపదికన కాకుండా స్వతంత్ర ప్రాతిపదికన ఎన్నికలు 4) గ్రామ పంచాయతీలకు ప్రత్యక్ష ఎన్నికలు 5) పంచాయతీ సమితి, జిల్లా పరిషత్ అధ్యక్షుల పరోక్ష ఎన్నిక 6) పంచాయతీ సమితి కార్యనిర్వహణ 7) జిల్లా పరిషత్ సలహా సమన్వయం, పర్యవేక్షణ 8) జిల్లా కలెక్టర్, జిల్లా పరిషత్ ఛైర్మన్
2. అశోక్ మెహతా కమిటీ (అప్పటి ప్రధాని మొరార్జీ దేశాయ్)	పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థల పటిష్టతపై 1977 డిసెంబరులో ఏర్పాటు చేశారు. 1978 ఆగస్టులో నివేదిక ఇచ్చింది.	1) రెండంచెల పంచాయతీరాజ్ (మండల పరిషత్, జిల్లా పరిషత్) 2) మండల పంచాయతీ (1500 నుంచి 2000 జనాభా ఉన్న గ్రామాల సముదాయం) 3) జిల్లా ప్రధాన వికేంద్రీకరణ కేంద్రం 4) ఎన్నికల్లో రాజకీయ పార్టీల ప్రత్యక్ష పోటీ 5) జిల్లా స్థాయి సంస్థ ద్వారా సామాజిక తనిఖీ 6) రద్దయిన 6 మాసాల్లోపు ఎన్నికలు 7) న్యాయ పంచాయతీల ఏర్పాటు 8) జిల్లా పరిషత్ కు అభివృద్ధి నిధులు 9) రాష్ట్రమంత్రివర్గంలో పంచాయతీరాజ్ కు ఒక మంత్రి 10) ఎస్సీ, ఎస్టీలకు జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం సీట్లు 11) పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థలకు రాజ్యాంగ గుర్తింపు (మొత్తం సిఫారసులు 132).
3. దంట్ వాలా కమిటీ (అప్పటి ప్రధాని మొరార్జీ దేశాయ్)	బ్లాక్ స్థాయి ప్రణాళికీకరణపై అధ్యయనం కోసం నియమించారు. 1978లో ఏర్పాటైంది. నివేదిక కూడా 1978 లోనే సమర్పించింది.	1) ప్రత్యక్ష పద్ధతిలో సర్పంచ్ ఎన్నిక 2) బ్లాక్ ను యూనిట్ గా తీసుకుని ప్రణాళికలు
4. సీ హెచ్. హనుమంతరావు కమిటీ (శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ)	జిల్లా స్థాయి ప్రణాళికపై వేసిన కమిటీ ఇది. దీన్ని 1983లో ఏర్పాటు చేశారు. 1984 మేలో నివేదిక అందించింది.	1) మంత్రి లేదా కలెక్టర్ అధ్యక్షతన పని చేసే జిల్లా ప్రణాళికా సంఘం.
5. జి.వి.కె. రావ్ (అప్పటి ప్రధాని రాజీవ్ గాంధీ)	గ్రామీణాభివృద్ధి, పేదరిక నిర్మూలనా పథకాల పాలనా ఏర్పాట్లపై నియమించారు. 1985 మార్చిలో ఏర్పాటైంది. 1985 సెప్టెంబరులో నివేదిక ఇచ్చింది.	1) జిల్లా పరిషత్ కు ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణలో ముఖ్యస్థానం 2) జిల్లా అభివృద్ధి కమిషన్ పదవి ఏర్పాటు 3) క్రమబద్ధంగా ఎన్నికలు 4) జిల్లా పరిషత్ కు చైర్మన్ గా కలెక్టర్ 5) బ్లాక్ వ్యవస్థ రద్దు 6) ప్రణాళికాభివృద్ధికి జిల్లా యూనిట్
6. ఎల్.ఎం. సింఘ్ కమిటీ (ప్రధాని రాజీవ్ గాంధీ)	ప్రజాస్వామ్యం అభివృద్ధి, పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ పునరుత్తేజం కోసం ఏర్పాటైంది. 1986లో నియమించారు. నవంబరులో నివేదిక ఇచ్చింది.	1) స్థానిక సంస్థలకు రాజ్యాంగ హోదా, రాజ్యాంగంలో ఒక కొత్త అధ్యాయాన్ని జతచేయాలి 2) కొన్ని గ్రామాల సముదాయానికి న్యాయ పంచాయతీ 3) గ్రామసభలు ప్రత్యక్ష ప్రజాస్వామ్యానికి పునాదులు 4) క్రమం తప్పకుండా ఎన్నికలు 5) ఎన్నికల వివాదాలను పరిష్కరించడానికి జ్యూడిషియల్ ట్రిబ్యునల్
7. పి.కె. తుంగన్ (ప్రధాని - రాజీవ్ గాంధీ)	పంచాయతీరాజ్ సంస్థలకు రాజ్యాంగ హోదా కల్పించే అంశంపై 1988లో ఏర్పాటు చేశారు.	1) స్థానిక సంస్థలకు రాజ్యాంగబద్ధత
8. వి.ఎన్. గాడ్గిల్ (ప్రధాని - రాజీవ్ గాంధీ)	విధానం, పథకాలపై (Policy and Programmes) 1989లో ఈ కమిటీని నియమించారు.	1) మూడంచెల పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ ఏర్పాటు 2) 5 సంవత్సరాలకు ఒకసారి ఎన్నికలు 3) ఎస్సీ, ఎస్టీ, మహిళలకు రిజర్వేషన్లు 4) రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘానికి రాజ్యాంగ హోదా

- ★ బల్వంత్ రాయ్ మెహతా సిఫారసులకు అనుగుణంగా రాజస్థాన్ రాష్ట్రంలోని నాగౌర్ జిల్లాలో 1959 అక్టోబరు 2న పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేశారు. తర్వాత 1959 అక్టోబరు 11న మహబూబ్ నగర్ జిల్లా షాద్ నగర్ లో నెహ్రూ ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో దీన్ని ప్రారంభించారు. అప్పటి ముఖ్యమంత్రి నీలం సంజీవరెడ్డి. అశోక్ మెహతా సిఫారసులను దృష్టిలో ఉంచుకుని కర్ణాటక, వశిష్ట బంగ, ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు కొన్ని చర్యలు తీసుకున్నాయి. బల్వంత్ రాయ్ మెహతా సూచనల ఆధారంగా ఏర్పడిన పంచాయతీలను మొదటితరం పంచాయతీలు, అశోక్ మెహతా సూచనల ఆధారంగా ఏర్పడిన పంచాయతీలను రెండోతరం పంచాయతీలు అని అంటారు.

73వ రాజ్యాంగ సవరణ

1993 ఏప్రిల్ 24న 73వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం (ది పంచాయత్స్) అమల్లోకి వచ్చింది. ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 1994 మే 30న ఈ చట్టం అమలు ప్రారంభమైంది.

- ★ 73వ రాజ్యాంగ సవరణను రాజ్యాంగంలోని 11వ షెడ్యూల్ లో చేర్చారు. దీని కింద 29 విధులను పేర్కొన్నారు. (దీని విధులకు సంబంధించి 243 నుంచి 243 O వరకు మొత్తం 16 ప్రకరణాలను చేర్చారు.)

74వ రాజ్యాంగ సవరణ

1993 జూన్ 1 నుంచి 74వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం (ది మున్సిపాలిటీస్) అమల్లోకి వచ్చింది. దీన్ని రాజ్యాంగంలోని 12వ షెడ్యూల్ లో చేర్చారు. దీని కింద పేర్కొన్న విధుల సంఖ్య 18. దీనికి సంబంధించిన ప్రవేశిక 243 W. ఇందులో మొత్తం 19 ప్రకరణాలు (243 P నుంచి 243 ZG వరకు) చేర్చారు. ఇది ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 1994 మే 30 నుంచి అమల్లోకి వచ్చింది.

73వ, 74వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టాల వివరణ

73వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం - వివరణ	74వ సవరణ - వివరణ
<p>1. నిర్వచనాలు: 243 - పంచాయతీ అంటే గ్రామీణ ప్రాంత స్వప్రభుత్వం. గ్రామం అంటే గ్రామసభ ఆమోదంతో ప్రకటించిన ప్రదేశం. ఇందులో ప్రత్యేకించిన అన్ని గ్రామాల సముదాయం ఉండొచ్చు. మాధ్యమికస్థాయి అంటే గ్రామం, జిల్లాస్థాయిల మాధ్యమిక గవర్నర్ నోటిఫై చేసిన వ్యవస్థ. జిల్లా అంటే ఒక రాష్ట్రంలోని జిల్లా అని అర్థం.</p>	<p>243P కమిటీ అంటే 243S ప్రకరణ కింద ఏర్పడింది. మున్సిపాలిటీ అంటే 243Q కింద ఏర్పడిన స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థ.</p>
<p>2. గ్రామసభ: 243A - పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థకు గ్రామసభ పునాదిరాయి అని ఈ చట్టం పేర్కొంది. ఒక గ్రామ భౌగోళిక పరిధిలో ఎన్నికల జాబితాలో పేరు నమోదు చేసుకున్న మొత్తం జనాభాతో కూడుకుని ఉంటుంది. గ్రామసభ అనేది సంబంధిత గ్రామ ప్రజలతో కూడుకున్న సభ మాత్రమే. రాష్ట్ర శాసనసభ నిర్దేశించిన విధులను గ్రామసభ నిర్వహిస్తుంది.</p>	<p>గ్రామసభ ఉండదు.</p>
<p>3. ఏర్పాటు: మూడంచెల పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ 243B గ్రామస్థాయిలో గ్రామపంచాయతీ, మధ్యస్థాయిలో మాధ్యమిక పంచాయతీ, జిల్లాస్థాయిలో జిల్లా పరిషత్ ఉంటాయి. దేశవ్యాప్తంగా ఏకరూపత తెచ్చారు. కానీ రాష్ట్ర జనాభా 20 లక్షల కంటే తక్కువ ఉన్నప్పుడు ఆ రాష్ట్రాలు మధ్యస్థాయి (మండలం/ బ్లాక్) పంచాయతీ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయాల్సిన అవసరం లేదు.</p>	<p>3 రకాల మున్సిపాలిటీలు - 243Q గ్రామీణ స్వరూపం నుంచి పట్టణ స్వరూపంగా పరివర్తన చెందుతున్న ప్రాంతం - నగర పంచాయతీ, చిన్న పట్టణ ప్రాంతం - ఒక మున్సిపల్ కౌన్సిల్, పెద్ద నగరానికి - మున్సిపల్ కార్పొరేషన్.</p>
<p>4. నిర్మాణం: పంచాయతీల నిర్మాణం 243C గ్రామ, మండల, జిల్లాస్థాయి వ్యక్తుల ప్రత్యక్ష ఎన్నిక. మాధ్యమిక, జిల్లా పంచాయతీ అధ్యక్షులు ఆయా పంచాయతీలకు ఎన్నికైన సభ్యుల నుంచి పరోక్ష పద్ధతిలో ఎన్నికవుతారు. గ్రామపంచాయతీ అధ్యక్షుడి ఎన్నికకు శాసనసభ నిబంధనలను రూపొందిస్తుంది.</p>	<p>మున్సిపాలిటీల నిర్మాణం 243R మున్సిపాలిటీ సభ్యుల ప్రత్యక్ష ఎన్నిక: ప్రతి మున్సిపాలిటీని వార్డులుగా విభజించాలి. మున్సిపల్ ఛైర్మన్ ఎన్నిక విధానాన్ని రాష్ట్ర శాసనసభ నిర్ణయిస్తుంది.</p>
<p>5. సీట్ల రిజర్వేషన్: పంచాయతీలకు సీట్ల రిజర్వేషన్లు 243D - ప్రతిస్థాయి పంచాయతీల్లో ఆ ప్రాంత జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం ఎస్సీ, ఎస్టీలకు కొన్ని స్థానాలను కేటాయించాలి (రోటేషన్). రిజర్వ్ చేసిన స్థానాల్లో కనీసం 1/3 వ వంతు ఎస్సీ, ఎస్టీ వర్గాల స్త్రీలకు కేటాయించాలి. ప్రత్యక్ష ఎన్నిక ద్వారా భర్తీ అయ్యే సీట్లలో కనీసం 1/3వ వంతు మహిళలకు కేటాయించాలి (ఎస్సీ, ఎస్టీ మహిళలకు కేటాయించిన సీట్లతో కలుపుకుని). మూడు స్థాయిల పంచాయతీ అధ్యక్షుల పదవుల్లో ఎస్సీ, ఎస్టీ మహిళలకు కేటాయించిన స్థానాలను శాసనసభ నిర్ధారించాలి. మొత్తం అన్నిస్థాయిల అధ్యక్ష స్థానాల్లో మహిళలకు 1/3వ వంతు తప్పనిసరిగా కేటాయించాలి. ఈ చట్టం రాష్ట్ర శాసనసభకు వెనుకబడిన వర్గాల వారికి పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థలో రిజర్వేషన్లు కల్పించే అధికారం ఇచ్చింది.</p>	<p>మున్సిపాలిటీలకు సీట్ల రిజర్వేషన్లు 243T 73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు కూడా అన్వయించుకోవాలి.</p>
<p>6. కాలపరిమితి: పంచాయతీల కాలపరిమితి 243E - ప్రతిస్థాయి పదవీకాలం 5 సంవత్సరాలు. పదవీకాలం ముగియకముందే రద్దు కూడా చేయొచ్చు. 5 సంవత్సరాల కాలపరిమితి ముగియకముందే ఎన్నికలు జరపాలి. పంచాయతీ కాలపరిమితి ముగియడానికి 6 మాసాల కంటే తక్కువ వ్యవధి ఉన్నప్పుడు రద్దయితే ఆ పంచాయతీలకు ప్రత్యేకంగా ఎన్నికలు నిర్వహించాల్సిన పనిలేదు. 5 సంవత్సరాల కాలపరిమితి ముగియడానికి ముందే ఒక పంచాయతీ రద్దయి, నూతన పంచాయతీ ఏర్పడినప్పుడు, 5 సంవత్సరాల కాలపరిమితిలో మిగిలి ఉన్న వ్యవధి వరకు మాత్రమే నూతన పంచాయతీ కొనసాగుతుంది.</p>	<p>మున్సిపాలిటీల కాలపరిమితి - 243U 73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు కూడా అన్వయించుకోవాలి.</p>

73వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం – వివరణ	74వ సవరణ - వివరణ
<p>7. సభ్యుల అనర్హతలు: పంచాయతీ సభ్యుల అనర్హతలు 243F - సంబంధిత రాష్ట్ర శాసనసభ ఎన్నికలనుద్దేశించి ఆ కాలంలో అమల్లో ఉన్న చట్టం, సంబంధిత రాష్ట్ర శాసనసభ ఏదైనా చట్టం ద్వారా అనర్హుడిగా నిర్ణయించినప్పుడు పంచాయతీ ఎన్నికల్లో పోటీచేసే వారికి ఆ అనర్హత వర్తిస్తుంది. కానీ 25 సంవత్సరాల్లోపు వయసు కలిగి ఉన్నాడనే కారణంతో అనర్హుడిగా ప్రకటించకూడదు. 21 సంవత్సరాలు నిండిన ప్రతి వ్యక్తి పంచాయతీ ఎన్నికల్లో పోటీ చేసేందుకు అర్హుడే.</p> <p>★ శాసనసభకు పోటీ చేయడానికి వయోపరిమితి 25 సంవత్సరాలు. పంచాయతీలకు 21 సంవత్సరాలు. పంచాయతీ సభ్యుల అనర్హతను విచారించే అధికారం మున్సిపల్ కోర్టులకు ఉంది.</p> <p>★ 1995 తర్వాత ఇద్దరు కంటే ఎక్కువ సంతానం కలిగి ఉంటే పోటీకి అనర్హులుగా నిర్ణయించారు.</p>	<p>243V – మున్సిపాలిటీ సభ్యుల అనర్హతలు.</p> <p>73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలు మున్సిపాలిటీలకు కూడా వర్తిస్తాయి.</p>
<p>8. అధికారాలు – బాధ్యతలు: పంచాయతీల అధికారాలు, బాధ్యతలు 243G – రాష్ట్ర శాసనసభ పంచాయతీలకు కావాల్సిన అధికారాలను, విధులను కల్పించవచ్చు. అవి (ఎ) ఆర్థికాభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయానికి అవసరమైన ప్రణాళికలను తయారు చేయడం. (బి) ఆర్థికాభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయానికి సంబంధించిన పథకాల అమలు. వీటిలో 11వ షెడ్యూల్ లో పొందుపరిచిన 29 అంశాలు కూడా ఉంటాయి.</p>	<p>243W – మున్సిపాలిటీల అధికారాలు, బాధ్యతలు.</p> <p>73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలు వర్తిస్తాయి. అయితే ఇక్కడ 12వ షెడ్యూల్ లోని 18 అంశాలు ఉంటాయి.</p>
<p>9. ఆదాయ వనరులు (పన్నులు, నిధులు): పంచాయతీల ఆదాయ వనరులు 243H – రాష్ట్ర శాసనసభ పంచాయతీలకు పన్నులు, డ్యూటీలు, ఫీజులను విధించి, వసూలు చేసుకునే అధికారం కల్పించవచ్చు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే విధించి, వసూలు చేసి పంచాయతీలకు అప్పజెప్పవచ్చు. రాష్ట్ర సంఘటిత నిధి నుంచి నిధులను పంచాయతీలకు చేకూర్చవచ్చు. పంచాయతీలకు సమకూరే నిధులను జమ చేయడానికి ఒక నిధిని ఏర్పాటు చేయవచ్చు.</p>	<p>243X – మున్సిపాలిటీల ఆదాయ వనరులు</p> <p>73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు కూడా అన్వయించుకోవాలి.</p>
<p>10. రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘం: 243I – రాష్ట్రంలో పంచాయతీరాజ్ సంస్థల ఆర్థిక పరిస్థితిని సమీక్షించడానికి గవర్నర్ ప్రతి 5 సంవత్సరాలకు ఒకసారి ఒక ఆర్థిక సంఘాన్ని నియమిస్తారు. కొన్ని అంశాలపై గవర్నర్ కు సలహా ఇస్తుంది. దీని నిర్మాణం, తదితర అంశాలను రాష్ట్ర శాసనసభ నిర్ధారిస్తుంది. నివేదికను గవర్నర్ కు సమర్పిస్తుంది. ఆర్థిక సంఘం పేర్కొన్న సిఫారసులు, వాటిపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యల వివరాలను గవర్నర్ శాసనసభకు సమర్పిస్తారు.</p> <p>గమనిక: ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘం 1994లో ఏర్పడింది. మొదటి ఆర్థిక సంఘం ఛైర్మన్ ప్రొఫెసర్ లక్ష్మణస్వామి. (ప్రస్తుత ఛైర్మన్ ఎం.ఎల్. కాంతారావు)</p>	<p>243Y – రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘం పంచాయతీలకు, మున్సిపాలిటీలకు ఒకే ఆర్థిక సంఘం ఉంటుంది.</p> <p>73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు కూడా అన్వయించుకోవాలి.</p>
<p>11. ఖాతాల ఆడిట్: పంచాయతీల ఖాతాల ఆడిట్ 243J – ఖాతాల నిర్వహణ, ఆడిట్ కు సంబంధించి రాష్ట్ర శాసనసభ నియమ నిబంధనలను రూపొందిస్తుంది. ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఖాతాల ఆడిట్ ను రాష్ట్ర ఆడిట్ సంచాలకులు (Director of State Audit) నిర్వహించేవారు.</p>	<p>243Z – మున్సిపాలిటీల ఖాతాల ఆడిట్. 73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు కూడా అన్వయించుకోవాలి.</p>

73వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం – వివరణ	74వ సవరణ - వివరణ
<p>12. ఎన్నికలు: పంచాయతీలకు ఎన్నికల సంఘం 243K – పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థల ఎన్నికల నిర్వహణ కోసం రాష్ట్ర ఎన్నికల సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి. ఎన్నికల సంఘం కమిషనర్‌ను రాష్ట్ర గవర్నర్ నియమిస్తారు. పదవీకాలం, జీతభత్యాలు మొదలైన అంశాలను రాష్ట్ర గవర్నర్ నిర్ధారిస్తారు. రాష్ట్ర హైకోర్ట్ న్యాయమూర్తిని పదవి నుంచి తొలగించడానికి పాటించే నియమ నిబంధనలు కమిషనర్‌ని పదవి నుంచి తొలగించే విషయంలోనూ వర్తిస్తాయి. (హైకోర్ట్ న్యాయమూర్తిని పార్లమెంట్ రాష్ట్రపతి అనుమతి పొందిన తర్వాత పదవి నుంచి తొలగించవచ్చు. అంటే రాష్ట్ర ఎన్నికల కమిషనర్ గవర్నర్ ద్వారా నియమితుడైనప్పటికీ అతడిని పదవి నుంచి తొలగించే అధికారం గవర్నర్‌కు లేదు.)</p> <p>★ పంచాయతీ ఎన్నికల కోసం నియమ నిబంధనలను రాష్ట్ర శాసనసభ రూపొందిస్తుంది.</p> <p>★ గమనిక: ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో రాష్ట్ర ఎన్నికల సంఘాన్ని 1994 సెప్టెంబరులో ఏర్పాటు చేశారు. ఎన్నికల కమిషనర్ పదవీకాలం 5 సంవత్సరాలు. మొదటి ఎన్నికల కమిషనర్ కాశీపాండ్ల్యన్. ప్రస్తుతం ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎన్నికల కమిషనర్ డాక్టర్ ఎన్. రమేష్‌కుమార్, తెలంగాణ కమిషనర్ వి. నాగిరెడ్డి.</p>	<p>243ZA – మున్సిపాలిటీల ఎన్నికల సంఘం</p> <p>పంచాయతీ, మున్సిపాలిటీలకు ఒకే ఎన్నికల సంఘం ఉంటుంది.</p> <p>73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు కూడా అన్వయించుకోవాలి.</p>
<p>13. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అన్వయింపు: 243L – కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు లేదా ఆ ప్రాంతంలో కొంత భాగానికి ఈ సవరణ చట్టాన్ని వర్తింపజేయాలని రాష్ట్రపతి ఆదేశించవచ్చు దానికి అవసరమైన మార్పులు, చేర్పులు కూడా చేయవచ్చు.</p>	<p>243ZB – కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అన్వయింపు. 73వ రాజ్యాంగ సవరణ లోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు కూడా అన్వయించుకోవాలి.</p>
<p>14. కొన్ని ప్రాంతాలకు మినహాయింపు: 243M – ప్రకరణం 244లో పేర్కొన్న షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలు, ఆదివాసి ప్రాంతాలకు ఈ భాగం వర్తించదు. పశ్చిమ్ బంగలోని డార్జిలింగ్ జిల్లా గూర్ఖా హిల్ కౌన్సిళ్లకు వర్తించదు. మణిపూర్‌లోని కొండ ప్రాంతాలకు, జమ్మూ కశ్మీర్, నాగాలాండ్, మిజోరం రాష్ట్రాలకు వర్తించదు. అయితే పార్లమెంట్ ఈ చట్టంలో తను భావించిన మార్పులు, చేర్పులతో నిబంధనలను షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలకు విస్తరింపజేయవచ్చు. ఈ నిబంధనకు అనుగుణంగా పార్లమెంట్ పంచాయతీ నిబంధనల చట్టం (షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలకు విస్తరణ) 1996ను (PESA – Panchayats Extension to Scheduled Areas) ను రూపొందించింది.</p>	<p>243ZC – కొన్ని ప్రాంతాలకు మినహాయింపు</p> <p>షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలు, ఆదివాసి ప్రాంతాలకు ఈ భాగం వర్తించదు. పశ్చిమ్ బంగలోని డార్జిలింగ్ జిల్లా గూర్ఖా హిల్ కౌన్సిళ్లకు వర్తించదు.</p>
<p>15. అమల్లో ఉన్న చట్టాల కొనసాగింపు: 243N – 73వ సవరణ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తేదీ నుంచి సరిగ్గా ఒక్క సంవత్సరం వరకు అంతకు ముందున్న రాష్ట్ర పంచాయతీరాజ్ చట్టాలు కొనసాగుతాయి. కానీ ఈ చట్టం అమల్లోకి రాక పూర్వం ఏర్పాటైన సంస్థలు వాటి పదవీకాలం పూర్తయ్యేవరకు కొనసాగుతాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రద్దు చేయాలనుకుంటే తప్ప రద్దు కావు.</p>	<p>243ZF అమల్లో ఉన్న చట్టాల కొనసాగింపు.</p> <p>73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు కూడా అన్వయించుకోవాలి</p>
<p>16. ఎన్నికల వ్యవహారాల్లో న్యాయస్థానాల జోక్యం నివారణ: 243 O – పంచాయతీరాజ్ ఎన్నికల వ్యవహారాల్లో కోర్టు జోక్యాన్ని నిషేధిస్తుంది. అయితే ఎన్నికల వివాదాల నిమిత్తం రాష్ట్ర శాసనసభ ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన అధారిటీ ముందు పిటిషన్‌ను దాఖలు చేయవచ్చు.</p>	<p>243ZG – ఎన్నికల వ్యవహారాల్లో న్యాయస్థానాల జోక్యం నివారణ. 73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని అంశాలను మున్సిపాలిటీలకు అన్వయించుకోవాలి.</p>

